

Дивульський В., студент групи 101-ФС
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Науковий керівник:
к.фіз.вих., доцент кафедри фізичної культури та спорту Гета А. В.
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ШКІЛЬНОГО ФУТБОЛУ В УКРАЇНІ

За останні роки в цілому сформувалася теоретико-методична основа спортивної підготовки дітей, заснована на вікових особливостях росту організму. Здійснюється пошук нових форм і методів, які сприяють розвитку рухових якостей та зміцненню здоров'я дітей шкільного віку. В той же час загострюється потреба в єдності біологічного та вікового розвитку і застосування засобів і методів спортивної підготовки.

Одним із найпопулярніших видів спорту, особливо серед дітей, є футбол. Саме через елементи футболу в школі ми можемо ефективно впливати на ставлення дитини до свого здоров'я, свого фізичного розвитку.

В Україні створено систему безперервної футбольної освіти: шкільний урок з футболу – змагання «Шкіряний м'яч» – Дитячо-юнацька футбольна ліга. Саме у цьому й полягають основи перспектив і потенціалу суспільно значущого змісту програми розвитку футболу та її подальшого вдосконалення і втілення в життя.

ФФУ намагається розвивати масовий футбол шляхом реалізації комплексу заходів, спрямованих на вдосконалення

- системи управління масовим футболом;
- матеріально-технічної бази масового футболу;
- системи змагань у масовому футболі;
- системи підготовки резерву та навчання і підвищення кваліфікації в масовому футболі;
- роботи з популяризації масового футболу та реалізації соціальних проектів масового футболу.

Відповідно до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» та листа Міністерства освіти і науки України № 1/9-264 від 23.07.01 р., у середніх загальноосвітніх навчально-виховних закладах передбачено про ведення трьох уроків з фізичної культури на тиждень. Для цього встановлено вимоги до шкіл, в яких може бути введено уроки з футболу: наявність спортивного майданчика з полем для футболу, міні-футболу; наявність спортивного залу; наявність кваліфікованих кадрів; забезпечення м'ячами (на рівні 1 м'яча на двох учнів) [1].

Міністерство освіти і науки України включило футбол – один з улюблених школярами видів спорту – до навчальної програми з фізичного виховання для загальноосвітніх навчальних закладів вже з першого класу

навчання, ставлячи за мету забезпечення всебічного фізичного розвитку у процесі занять з фізичного виховання [1].

У зв'язку із початком шкільного навчання з 6-ти річного віку, значно актуалізується питання покращення загальної фізичної підготовки школярів з метою легшої їх адаптації до навантажень навчального процесу. В нинішніх складних умовах занепаду мережі дитячо-юнацьких спортивних шкіл і секцій, індивідуалізації значної частини дитячих ігор (масове захоплення комп'ютерними іграми) важливим завданням є стимулювання зростання інтересу дітей до здорового способу життя. Посприяти в цьому покликане використання елементів футболу як засобу фізичного виховання на уроках фізичної культури в школі. До того ж, загальновідомою є привабливаюча сила футболу (особливо для хлопчачої аудиторії), виховна складова у виробленні навиків командної гри.

Заняття футболом сприяють здоров'язбереженню школярів, формують мотивацію до занять фізичною культурою та спортом. Як на уроках фізкультури у школі, так і на позаурочних заняттях робота з дітьми шкільного віку проводиться відповідно до встановлених правил проведення й послідовності занять. Чітке відпрацювання техніки перед початком гри: удари й прийоми м'яча, правильну стійку під час приймання м'яча, персональний захист, правильно обраний одяг та взуття футболістів, обов'язкова наявність обладнання для занять футболом сприяє збереженню та зміцненню здоров'я школярів [3].

На заняттях під керівництвом вчителя чи тренера відбувається покращення формування нових рухів і збагачення запасу наявних рухових навичок, підвищується опірність організму, покращуються антропометричні показники функціонального стану серцево-судинної та дихальної систем і нервово-м'язового апарату [4]. Однак, в процесі організації занять футболом серед дітей шкільного віку мають місце ряд проблем.

На уроці з футболу діяльністю учнів керує вчитель, котрий створює оптимальні умови для здійснення процесу фізичного виховання. Заняття в спортивній секції школи також організуються у формі уроку. Основною формою організації занять із футболу для школярів є комплексний урок, що передбачає використання в підготовчій частині вправ з ходьби і бігу; загальнорозвивальних вправ без предметів і з м'ячами; вправ з подолання комбінованої смуги перешкод; естафети, рухливі і спортивні ігри, елементи футболу. Основна частина уроку передбачає навчання техніко-тактичних прийомів з обов'язковим закріпленням їх у іграх чи ігрових вправах. Важливою частиною навчально-тренувальної роботи, що має значний стимулюючий ефект є змагання з футболу. Змагання – один із найважливіших засобів залучення до занять футболом.

Заняття футболом на 28,5 % збільшує рівень рухової активності та сприяє інтенсифікації процесу розвитку швидко-силових здібностей у дітей шкільного віку [4]. Тож, для підвищення ефективності уроків фізичної культури в початкових класах, доцільним бачиться запровадження уроків в яких понад 50 % часу відводилось би елементам футболу.

В Україні створено систему безперервної футбольної освіти: шкільний урок з футболу – змагання «Шкіряний м'яч» – Дитячо-юнацька футбольна ліга. Саме у цьому й полягають основи перспектив і потенціалу суспільно значущого змісту програми розвитку футболу та її подальшого вдосконалення і втілення в життя. Найбільший ефект на популяризацію футболу та зміцнення здоров'я дітей та підлітків справляють, напевно, змагання «Шкіряний м'яч». Вони проводяться у трьох вікових групах; молодша – 11 років, середня – 12 років, старша – 13 років. Таким чином, ефективність системи з точки зору спортивних результатів має забезпечити відбір обдарованих дітей та наступність і безперервність в їх футбольній освіті. Відправною точкою у цьому, поряд з уроком фізичної культури з елементами футболу, мають стати гуртки з футболу при загальноосвітніх школах.

Тож, шкільний футбол на сьогодні є одним з найбільш дієвих механізмів масового залучення дітей до занять футболом та підвищення їхньої рухової активності. Тому важливо активно впроваджувати проведення уроків футболу в школах, занять в футбольних секціях при школах у позаурочний час, дитячих футбольних змагань (на кшталт змагань «Шкіряний м'яч») з метою підвищення масовості дитячо-юнацького футболу в країні, організації фізкультурно-оздоровчої і виховної роботи в загальноосвітніх школах, зміцнення здоров'я дітей та підлітків, залучення їх до регулярних занять футболом, виявлення здібних футболістів, популяризації та розвитку футболу. Вищезазначені питання потребують подальших ґрунтовних наукових досліджень.

Література

1. Солопчук М. С., Заїкін А. В., Солопчук Д. М. Сучасні вітчизняні та зарубіжні підходи до формування здорового способу життя школярів / Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. Харків-Донецьк: ХДАДМ (ХХІІ), 2006. № 10. С. 233–235.
2. Ткаченко С. М. Проблема збереження здоров'я школярів на уроках футболу в школі / Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер.: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт, 2014. Вип. 118(3). С. 276–278.
3. Томенко О. А., Деменков Д. В. Сучасний стан організаційно-методичного забезпечення гурткових занять із футболу зі школярами / Слобожанський науково-спортивний вісник, 2014. № 3(41). С. 101–105.
4. Столітенко Є. В., Черевко Т. П. Фізичне виховання учнів 1–11 класів у процесі занять футболом. К, 2013. 304 с.